

DE ZWARTE KOST
EN ANDERE TEKSTEN OVER
CONGO-VRIJSTAAT EN LEOPOLD II

DE ZWARTE KOST

EN ANDERE TEKSTEN OVER
CONGO-VRIJSTAAT
EN LEOPOLD II

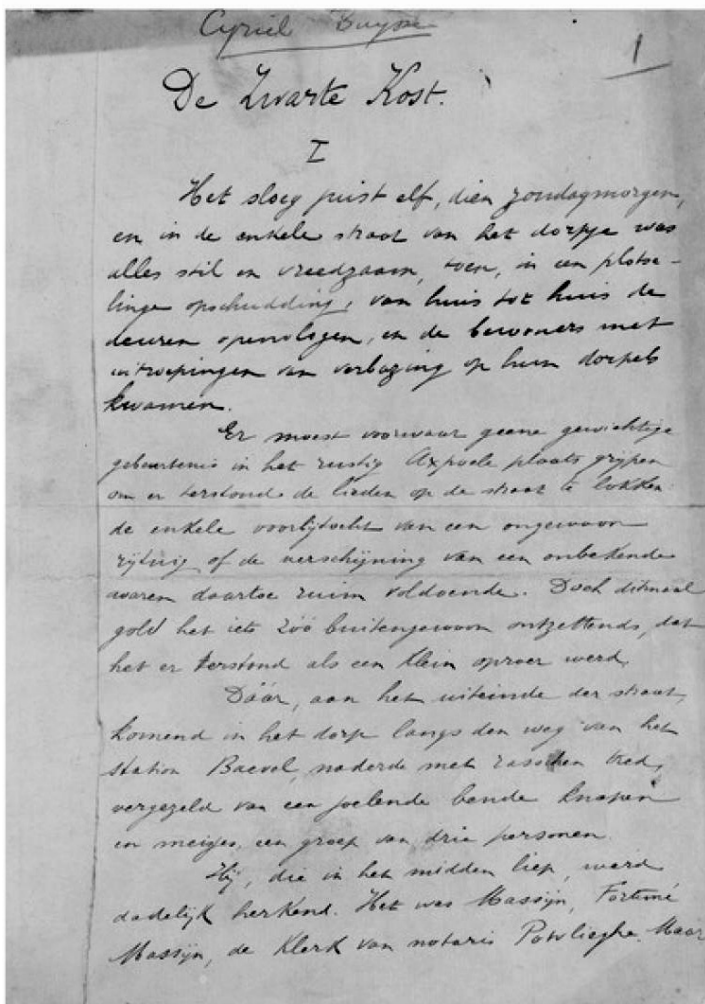
CYRIEL
BUYSSSE

Inhoud

De Zwarte Kost.....	9
Gemeenteraad van Nevele	
Zitting van den 9 april 1885	93
Gemeenteraad van Nevele	
Zitting van den 15 ^{en} juni 1886	109
Cyriel Buysse, Leopold II en Congo-Vrijstaat	
Luc Renders.....	139
Geraadpleegde werken	171

Voorplat van de eerste druk van De Zwarte Kost uit 1898.

Eerste pagina van het manuscript van De Zwarte Kost.
(Letterenhuis)

De Zwarte Kost

I

Het sloeg juist elf, die zondagmorgen, en in de enkele straat van het dorpje was alles stil en vreedzaam, toen, in een plotselinge opschudding, van huis tot huis de deuren openvlogen, en de bewoners met uitroepingen van verbazing op hun dorpels kwamen.

Er moest voorwaar geen gewichtige gebeurtenis in het rustig Axpoele plaatsgrijpen om er terstond de lieden op de straat te lokken: de enkele voorbijtocht van een ongewoon rijtuig of de verschijning van een onbekende waren daartoe ruim voldoende. Doch ditmaal gold het iets zó buitengewoon ontzettends, dat het er terstond als een klein oproer werd.

Dáár, aan het uiteinde van de straat, komend in het dorp langs de weg van het station Baevel, naderde met rasse tred, vergezeld van een joelende bende knapen en meisjes, een groep van drie personen.

Hij die in het midden liep, werd dadelijk herkend. Het was Massijn, Fortuné Massijn, de klerk van notaris Potvlieghe. Maar of de twee anderen mensen of dieren waren, dat konden de stomverbaasde dorpelingen nog niet bevestigen.

Zij hadden de gestalte en de lichaamsvor-

men van twee magere, te vroeg opgeschoten vijftienjarige knapen. Beiden droegen een zwart-fluwelen pak, met korte broek en koperen knopen op het wambuis; beiden hadden lange rode kousen aan, en op het hoofd een zonderlinge rode pet, met zwarte, schuin afhangende kwast. Doch wat volstrekt op niets menselijks meer leek was hun gezicht: een glimmend-zwarte, monsterlelijke tronie met vervaarlijke ogen en vingerdikke lippen; en hun handen: afschuwelijke handen, zwart, lang en mager gelijk beestenklauwen. Een soort van zwarte, dichtkroezende wol bedekte hun slapen; en door hun oorlellen staken overgrote koperen ringen, woest schitterend in de ochtend-zonneglans.

Massijn was in het dorp bekend als een allerzonderlingste kerel. Het greintje hoogmoedswaanzin waaraan hij laboreerde openbaarde zich bij hem in een zeer curieus verschijnsel: hij was bezeten door de manie der kennismaking met vreemdelingen. Men wist maar niet waar hij die steeds vandaan haalde, doch weinig zondagen gingen er voorbij dat hij niet de een of andere onbekende bij zich had, waarmee hij, opgeblazen van trots, de herbergen van Axpoele bezocht, met zijn verwarde uitspraak van hakkelaar de vreemdeling aan zijn kennissen voorstellend als 'zij...ijn bêêêsten vri...iend' van deze of gene, door de dorpelingen nooit gehoorde stad of streek; hem gul onthalend op al wat hij maar drinken wilde; hem eindelijk aan tafel uitnodigend en hem zelfs vaak met een rijtuig naar het naastgelegen sta-

tion terugbrengend, dit alles tot grote ergernis van zijn moeder en zuster, die in dergelijke kennismakingen niet het minste genoeg vonden, en er integendeel zeer tegen opzagen een deel van het beperkt huiselijk inkomen zo nutteloos te zien verspillen.

Zo bont als nu had hij het evenwel nog niet gemaakt. De wijze waarop men hem bespote was doorgaans bescheiden; maar nu liep het waarlijk de spuigaten uit.

Indien Massijn met zijn twee jonge negers vlug doorgestapt was, wellicht had hij, in de stomme verbazing van de dorpelingen, zonder onaangenaamheden tot aan zijn moeders huis kunnen gaan; doch een bescheiden intrede was nu juist zijn bedoeling niet. Hij tuurde glorieus rechts en links naar de vóór de deuren der huizen en herbergen samengeschoolde menigte, nam nu en dan voor een kennis zijn hoed af, groette geestdriftig met de hand; en vóór de stoep van de herberg Het huis van Commerce, waar zich een drukke groep bevond, hield hij plotseling stil, klom de trappen op, naderde tot een heer met stuurs gezicht en grijze baard, en sprak, trillend van hoogmoed:

‘Mee... ee... eester Potvlieghe, ik heb de eer u twee... ee van mijn bêêste vrienden voo...oo...oor te stellen: A...albert Badoe en Bou... ou... oudewijn Soera, bei...eiden prinsen uit Co...o...congoland.’

En tot de twee jonge zwarten, als konden zij hem verstaan:

‘A...Albert, en Bou...oudewijn, ik stel U mij...

mijn meester voor, mij...ijnheer Po...o...otvlieghe, no...otaris te Axpoele.’

De menigte die hen volgde, had onmiddellijk, met verwarde kreten en geluiden, Massijn en de negers omringd, en de bureu kwamen van hun dorpels aansnellen, terwijl de twee zwarte prinsen, onthutst en beleefd, hun zonderlinge petjes afnamen en beurtelings de hand drukten die de verbaasde buitenheer, even na een aarzeling als van vies wantrouwen, tot hen uitstak.

‘Mij...ijnheer Spittael, ha...ha...handelaar in kolen,’ hervatte hoogmoedig Massijn, de jonge prinsen aan een tweede dorpsheer voorstellend.

‘Mij...ijnheer De Vreught, gepensioneerd o...o...onderwijzer,’ tot een derde.

En daar juist Eulalie, de herbergiersdochter, aan wie Massijn de naam had een weinig het hof te maken, haar verbaasd, blozend gezicht tussen de schouders van de twee heren uitstak:

‘Eu...eu...Eulalie,’ riep hij, gans opgewonden op haar toetredend, ‘hier zijn twee...ee jonge A...a...afrikaanse prinsen, die u de...ee...eze namiddag zullen ko...ko...komen bezoeken.’

Vuurrood, met een gebaar als van schrik, trok het meisje haar hoofd terug, terwijl uit de joevende volksschaar een schaterend gelach opsteeg.

Gebelgd, met een gestreng-hoogmoedige blik, keerde Massijn zich naar de spotters om. Doch hij trok minachtend de schouders op, en, opnieuw zich wendend tot notaris Potvlieghe en zijn gezellen, begon hij hun enkele uitleggingen te geven.

Cyriel Buysse

*De Zwarte Kost en andere teksten over Congo-Vrijstaat
en Leopold II*

© 2021 Davidsfonds / Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, 2060 Antwerpen
en Cyriel Buysse

Gemaakt onder licentie van Davidsfonds.

‘Davidsfonds’ is het geregistreerde merk van Davidsfonds vzw,
Quinten Metsysplein 12, 3000 Leuven.

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Amsterdam
www.newbookcollective.com

Eerste druk mei 2021

Omslagontwerp: Herman Houbrechts
Opmaak binnenwerk: 5NUL8 Grafische Producties

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm
of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 02 26928 8
D/2021/0034/006
NUR 303